

บทที่ 1

บทนำ

1.ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

ในสังคมไทยธุรกิจการค้าที่เกี่ยวข้องกับอบายมุขปัจจุบันมีขนาดใหญ่โตมาก ในประเทศไทยร้อยละ 70 ของผู้ใหญ่อบายมุข (สังคิต พิริยะรังสรรค์ และคณะ, 2546) อบายมุขในสังคมไทยมีอยู่มากมายหลายรูปแบบ มีทั้งถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย ผู้ศึกษาวิจัยแบ่งกลุ่มอบายมุขออกเป็น 2 กลุ่ม 1) กลุ่มอบายมุขให้ผลตอบแทนเป็นเงิน อาทิเช่น สนามม้า บ่อนคาสีโน ลอตเตอรี่ หวยบนดิน หวยใต้ดิน เป็นต้น 2) กลุ่มอบายมุขที่ไม่ให้ผลตอบแทนเป็นเงิน อาทิเช่น ยาเสพติด สถานเริงรมย์ เป็นต้น (บริษัทวิจัยกสิกรไทย, 2538) สถาบันราชภัฏสวนดุสิต สำรวจทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง 2,672 รายในกรุงเทพฯ และปริมณฑล พบว่าร้อยละ 57 ของตัวอย่างไม่เห็นด้วยกับการทำการพนันให้ถูกกฎหมาย เพราะเชื่อว่าจะทำให้การเล่นการพนันแพร่กระจาย ศีลธรรมของผู้คนจะเสื่อมและผู้คนจะมีความโลภมากขึ้น (หนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น, 2541)

รัฐบาลฯ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร มีมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ.2546 เพื่อนำอบายมุขหวยใต้ดิน มาเป็นหวยบนดิน (ฉลากเลขท้าย 2 ตัว 3 ตัว) เปลี่ยนมาทำให้ถูกกฎหมาย มีวิธีการเล่นและการจ่ายเงินรางวัลเป็นสิ่งจูงใจ ทั้งที่เป็นปัญหาของสังคม หวยบนดินเป็นธุรกิจถูกกฎหมายส่งผลให้รัฐบาลมีรายได้เพิ่มขึ้น และสามารถนำไปใช้เพื่อกิจการสวัสดิการสังคม บรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนคนยากจนในด้านการศึกษา การแพทย์ สังคม และสาธารณประโยชน์และเพื่อดำเนินการให้เป็นกิจการที่รัฐสามารถ ควบคุมและกำกับดูแลให้ถูกต้องอย่างเหมาะสมตามกฎหมาย (หนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น, 2541)

ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น มีประชากรจำนวน 375,819 คน (เทศบาลนครขอนแก่น, 2547) มียอดการจำหน่ายฉลากเลขท้าย 2 ตัว 3 ตัวในเขตเทศบาลจังหวัดขอนแก่น ประจำงวดวันที่ 1 มิถุนายน 2548 ไปรษณีย์ขอนแก่น มียอดขายเป็นจำนวนเงินถึง 21,790,000 บาท เป็นยอดจำหน่ายที่มากเป็นอันดับหนึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับหลายๆ จังหวัดในภาคอีสาน ลำดับที่ 2 เป็นไปรษณีย์อุดรธานี มียอดขายจำนวน 15,670,000 บาท ลำดับที่ 3 ไปรษณีย์มหาสารคาม มีจำนวนยอดขาย เท่ากับ 11,060,000 บาท ลำดับที่ 4 ไปรษณีย์กาฬสินธุ์ มียอดขายจำนวน 10,030,000 บาท ลำดับที่ 5 ไปรษณีย์ชุมแพ มียอดขายเท่ากับ 7,716,000 บาท ลำดับที่ 6 ไปรษณีย์พล มียอดขายเท่ากับ 6,624,000 บาท ลำดับที่ 7 ไปรษณีย์เลย มียอดขายจำนวน 5,671,000 บาท ลำดับที่ 8 ไปรษณีย์บรบือ มียอดขายเท่ากับ 5,231,000 บาท ลำดับที่ 9 ไปรษณีย์หนองหาน มียอดขายเป็นจำนวน 4,921,000 บาท และลำดับที่ 10 ไปรษณีย์โพนพิสัย มียอดขายเท่ากับ 4,436,000 บาท (สำนักงานไปรษณีย์เขต 4 ขอนแก่น, 2548) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบรายงานการจ่ายสลาก งวดวันที่ 1 มิถุนายน 2548

ลำดับ	ปณ.ไปรษณีย์	ปณ.	ราคา 20	ราคา 50	ราคา 100	รวม เล่ม	จำนวนเงิน	จำนวนผู้ แทน ในสังคม	จำนวนผู้ แทน ที่จ่ายเล่ม
1	ปณ ขอนแก่น	40000	5,020	1,240	1,110	7,370	21,790,000	87	73
2	ปณ อุตรธานี	41000	4,190	699	759	5,648	15,670,000	85	66
3	ปณ มหาสารคาม	44000	3,180	533	410	4,120	11,060,000	50	33
4	ปณ กาฬสินธุ์	46000	2,465	560	460	3,485	10,030,000	51	39
5	ปณ ชุมแพ	40130	2,258	387	253	2,898	7,716,000	25	22
6	ปณ พล	40120	2,092	298	190	2,580	6,624,000	26	23
7	ปณ เลย	42000	1,678	247	216	2,141	5,671,000	30	21
8	ปณ บรบือ	44130	1,468	285	174	1,927	5,231,000	16	15
9	ปณหนองหาน	41130	1,778	155	118	2,051	4,921,000	15	13
10	ปณ โพนพิสัย	43120	1,428	177	139	1,744	4,436,000	12	9

ที่มา: สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล, 2548

แสดงให้เห็นว่าประชาชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่นมีการซื้อและขายสลากกินแบ่งรัฐบาลมาก ทำให้เกิดการติดอบายมุขในอีกมุมหนึ่งเท่านั้น ยังไม่รวมไปถึงการพนันฟุตบอล การพนันม้า และอื่นๆ อีกมากมายที่เป็นปัญหามาจับตามอง และผู้ศึกษาต้องการศึกษาถึงสาเหตุและแนวทางในการแก้ไขปัญหาว่าจะมีแนวทางใดบ้างที่สามารถแก้ไขได้ และไม่ได้หรือถ้าได้ก็ให้ปัญหาของการติดพนันหรือเสี่ยงโชคมีภาวะลดลง เพื่อพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นมากกว่าเดิมผู้ศึกษาได้ศึกษาสภาพปัญหาโดยจัดการประชุมกลุ่ม ผู้เกี่ยวข้องเมื่อวันที่ 17 มกราคม 2549 โดยผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่ม จำนวน 30 คน ได้แก่ ผู้ซื้อหวย ผู้ขายหวย ทั้งผู้ซื้อและผู้ขายหวย จึงได้ข้อสรุปและได้รับทราบปัญหาและสาเหตุการเล่นหวยในเรื่องของหวยบนดินและหวยใต้ดินซึ่งมีปัญหามาจากตัวบุคคลหรือคน มีค่านิยมใหม่ๆ มีพฤติกรรมชอบเสี่ยงโชค หาซื้อง่าย และไม่มีคนที่ซื้อจะรวยหรือจนก็เกิดความอยากรวย อยากรวยเงิน และที่สำคัญมีแรงจูงใจเกี่ยวกับเงินรางวัลมากจึงทำให้คนยังยึดติดกับการชอบซื้อหวยบนดินหวยใต้ดิน และปัญหาอีกปัญหาหนึ่งที่เกี่ยวข้องคือด้านเศรษฐกิจจากที่มีผู้ซื้อเยอะเกินไปจะเป็นคนจนหรือคนรวยสามารถหาเงินเพื่อมาซื้อหวยได้ ทำให้มีภาระหนี้สินต่อครัวเรือนเพิ่มมากขึ้นเกิดปัญหาตามมามากมาย ปัญหาทางด้านสังคมวัฒนธรรม ผู้ที่เล่นหวยชอบถือว่าเป็นวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม บางครั้งประชาชนไม่คำนึงถึงผลกระทบจากการซื้อหวยแต่จะให้เลิกกลับกลายเป็นปัญหามากกว่า ปัญหาทางด้านการเมือง ไม่ว่ารัฐบาลจะมีนโยบายอย่างไรก็ยังคงไม่พ้นการสนับสนุนและมีรางวัลเพื่อตอบสนองผู้ที่ชอบเล่นชอบเสี่ยงโชคอยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูงและสิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดการคอร์รัปชันในระบบต่างๆ บุคคลที่เกี่ยวข้องบางกลุ่มได้รับผลประโยชน์มากกว่าผู้ที่ชอบซื้อหวย ปัญหาด้านการพัฒนาเงินที่รัฐบาลได้มาจากการซื้อหวยหรือจากสลากออมสินในปัจจุบันถือว่ามีการนำมาเพื่อสนับสนุนในด้านต่างๆ มาก เช่น ให้ทุนการศึกษากับผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา แต่ในมุมมองหนึ่งหวยใต้ดินที่มีเงินจำนวนมหาศาลยังไม่นำมาสู่ระบบยังเป็นการแสวงหาเงินที่ไม่ถูกต้อง

ตามกฎหมายยังคงมีอยู่มากมาย จากสาเหตุและปัญหาเหล่านี้ ได้ข้อสรุปว่า ถึงอย่างไรแนวทางในการแก้ไขปัญหาและสาเหตุอาจจะเป็นแนวทางที่ช่วยให้สามารถ ลด ละ หรือเลิกได้ในระดับหนึ่ง หรือช่วยในการรณรงค์เพื่อให้คนมองเห็นถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นมาก เพื่อช่วยลดปัญหาเหล่านี้ได้ ผลที่ได้จากการจัดสนทนากลุ่มสรุปสภาพปัญหาและสาเหตุของปัญหาได้ดังนี้

1) สภาพปัญหาและสาเหตุที่เกิดจากคน

จากการจัดประชุมกลุ่ม ได้ทราบปัญหาว่าคนเป็นปัญหาที่สำคัญที่ทำให้การเล่นหอยมีเพิ่มขึ้น เนื่องจากสังคมมนุษย์มีลักษณะเช่นเดียวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติต่างๆ คือ มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสนิยม ทั้งค่านิยมใหม่ๆ มีทัศนคติที่ไม่ดี ชอบเสี่ยงโชคเพื่อความสนุกสนาน ขาดจิตสำนึก และจากสภาวะแวดล้อมเช่นนี้ จึงมีบางคนชอบที่จะซื้อหอย แต่บางคนไม่ชอบซื้อหอย เพราะถือว่าสิ้นเปลืองและไม่มีเงิน

2) สภาพปัญหาและสาเหตุที่เกิดสังคมและวัฒนธรรม

จากการจัดประชุมกลุ่ม ได้ทราบปัญหาว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม เป็นการเปลี่ยนรูปแบบของโครงสร้างทางสังคม และพฤติกรรมทางสังคม เช่น การเปลี่ยนจากระบบครอบครัวขยายเป็นระบบครอบครัวเดี่ยว การเปลี่ยนโครงสร้างการเมืองจากระบบเผด็จการ เป็นระบบประชาธิปไตย การเปลี่ยนโครงสร้างการแบ่งชนชั้นจากระบบไพร่เป็นระบบชนชั้น การเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจจากระบบเกษตรกรรมเป็นระบบอุตสาหกรรม เป็นต้น การเปลี่ยนรูปแบบของพฤติกรรมทางสังคม เช่น การเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิตจากผลิตเพื่อบริโภคเพื่อขาย การเปลี่ยนพฤติกรรมการเล่นหอยจากแบบบังคับเป็นแบบให้อิสระเสรี นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมอาจรวมถึงการเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณของพฤติกรรม เช่น การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของอัตราการอย่าร้าง อัตราการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน อัตราการย้ายถิ่น อัตราการใช้เครื่องจักรกลในภาคเกษตรกรรม อัตราการก่ออาชญากรรม เป็นต้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้ประชาชนชาติที่พึงทางจิตใจ มีความเชื่อในศาสนา คนจนคนรวยสามารถซื้อหอยได้ จึงถือได้ว่าเป็นวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่ทำให้คนในสังคมปฏิบัติตาม

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นและเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละสังคมวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงได้ การเปลี่ยนแปลงอาจมาจากภายในสังคมนั้นเอง หรืออาจจะมาจากการกระจายทางวัฒนธรรมจากสังคมอื่น ในเรื่องของการกระจายทางวัฒนธรรมจะต้องระลึกไว้เสมอว่า ของใหม่ไม่ใช่จะดีทุกอย่าง และของเก่าก็ไม่ใช่จะไม่ดีไปทั้งหมด การรับสิ่งใหม่ต้องรู้จักเลือกรับแต่สิ่งที่ดีมีประโยชน์ ในขณะเดียวกัน ก็ต้องรู้จักเลือกเก็บรักษาของเก่าที่ดีและมีประโยชน์ไว้เช่นกัน ของเก่าบางอย่างอาจจะไม่มีประโยชน์ในแง่ของการใช้สอย แต่มีคุณค่าและความหมายในทางประวัติศาสตร์ ซึ่งจำเป็นต้องเก็บรักษาไว้เป็นมรดกของชาติ การถ่ายทอดวัฒนธรรมจะผ่านทางกระบวนการขัดเกลาทางสังคม มนุษย์สร้างวัฒนธรรมเพื่อตอบสนองความต้องการทางร่างกาย จิตใจ และสังคม ส่วนของวัฒนธรรมที่ตอบสนองความต้องการทางสังคม ก็คือสังคมของการจัดระเบียบสังคม

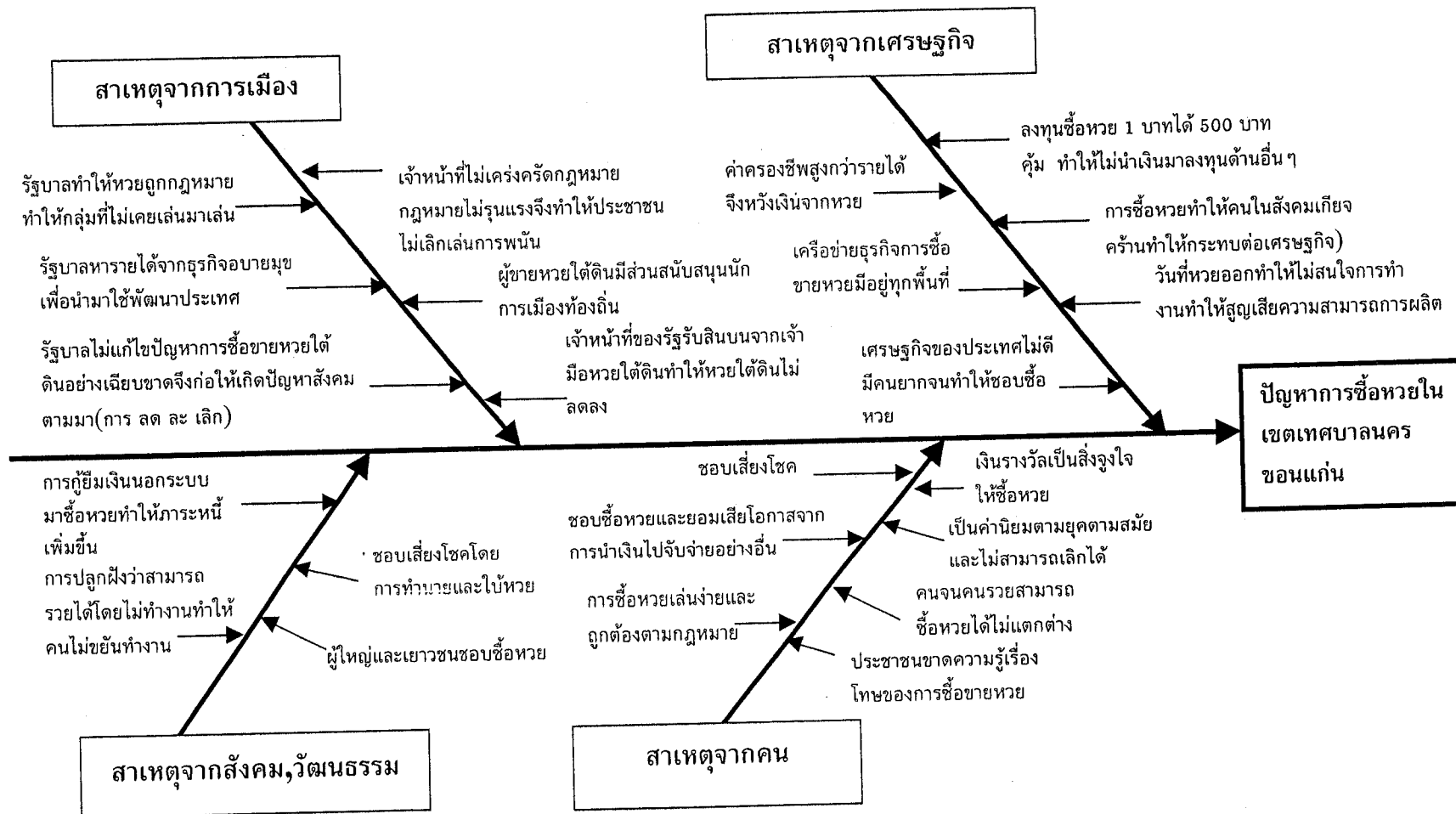
3) สภาพปัญหาและสาเหตุที่เกิดเศรษฐกิจ

ในปัจจุบันจะเห็นว่านโยบายของรัฐบาลมีโครงการต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย เช่น โครงการกองทุนหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 1 ล้านบาท โครงการส่งเสริมสินค้าโอท็อป หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

และโครงการธนาคารเพื่อประชาชน ฯลฯ ซึ่งโครงการเหล่านี้ล้วนแล้วแต่ทำให้ประชาชน มีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้นในอนาคต และอาจจะส่งผลกระทบต่อ ความยากจน หรืออาจส่งผลให้ประเทศอยู่ในภาวะเงินเฟ้อประชาชนทุกระดับมีเงินและสามารถซื้อหยาได้เป็นจำนวนที่เพิ่มขึ้น

4) สภาพปัญหาและสาเหตุการเมือง

ในปัจจุบันการเมืองการปกครองของประเทศไทยยังไม่ถือว่ามั่นคงเพราะตั้งแต่มีการปฏิรูปการเมืองการปกครอง เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 จึงทำให้เศรษฐกิจ สังคม ของประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไปทำให้นักลงทุนต่างประเทศเกิดความไม่แน่ใจในเสถียรภาพการเมืองในประเทศไทย จึงไม่กล้าอาทิการหยุดนโยบายหยาบนดินของรัฐบาลชุด พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เพื่อศึกษาผลกระทบปัญหาต่างๆ ในสังคมไทยแต่กลับส่งผลให้หยาใต้ดินกลับฟื้นคืนมาสู่สังคมไทยเกิดกลุ่มอิทธิพลเก่าที่เคยได้ผลประโยชน์จากการขายหยาใต้ดิน ข้าราชการคอร์รัปชั่นรับส่วยหยาใต้ดิน เกิดอำนาจมืดในสังคมไทยเป็นต้น และนโยบายต่างๆ ตัดสินใจในการลงทุนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมการเมือง จากสภาพปัญหาต่างๆ เหล่านี้สามารถระบุเป็นแผนภูมิแก๊งปลา (Fishbone Diagram) ได้ดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 แสดงสภาพปัญหาและสาเหตุของปัญหา (Fishbone Diagram)

2. คำถามในการวิจัย

- 2.1 สภาพการเล่นหอยของประชาชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่นเป็นอย่างไร
- 2.2 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการแก้ไขปัญหาการเล่นหอยของประชาชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่นเป็นอย่างไร
- 2.3 แนวทางแก้ไขการเล่นหอยของประชาชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น ควรจะมีแนวทางแก้ไขอย่างไรบ้าง

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 3.1 เพื่อศึกษาสภาพการเล่นหอยของประชาชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น
- 3.2 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการแก้ไขปัญหาการเล่นหอยของประชาชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น
- 3.3 เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาการเล่นหอยของประชาชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น

4. ขอบเขตการวิจัย

- 4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่: การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะประชาชนที่เล่นหอยในพื้นที่เทศบาลนครขอนแก่นเท่านั้น
- 4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา
 - 4.2.1 ศึกษาสภาพการเล่นหอยของประชาชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น
 - 4.2.2 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการแก้ไขปัญหาการเล่นหอยของประชาชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น
 - 4.2.3 ศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาการเล่นหอยของประชาชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น
- 4.3 ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย
 - 4.3.1 ศึกษาความคิดเห็นของประชาชน ในพื้นที่เทศบาลนครขอนแก่น ได้แก่ ผู้ซื้อหอย ผู้ขายหอย และเป็นทั้งผู้ซื้อและผู้ขายหอย ถึงสาเหตุการเล่นหอยของประชาชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น
 - 4.3.2 ศึกษาความคิดเห็นของของประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครขอนแก่น ได้แก่ ผู้ซื้อหอย ผู้ขายหอย และเป็นทั้งผู้ซื้อและผู้ขายหอย ถึงความต้องการแก้ไขปัญหาการเล่นหอยของประชาชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น
 - 4.3.3 ศึกษาความคิดเห็นของของประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครขอนแก่น ได้แก่ ผู้ซื้อหอย ผู้ขายหอย และเป็นทั้งผู้ซื้อและผู้ขายหอย ถึงแนวทางแก้ไขปัญหาการเล่นหอยของประชาชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น

5. ผลที่ได้รับจากการวิจัย

- 5.1 ทำให้ทราบสภาพการเล่นหอยของประชาชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น
- 5.2 ทำให้ทราบสภาพปัญหาและความต้องการแก้ไขปัญหการเล่นหอยของประชาชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น
- 5.3 ทำให้ทราบแนวทางแก้ไขปัญหการเล่นหอยของประชาชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น
- 5.4 ผลของการวิจัยสามารถนำมาใช้วางแผน จัดกิจกรรม ประเมินผล ให้ประชาชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น ละ ละ เลิก

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

- 6.1 ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่เล่นหอยในพื้นที่เทศบาลนครขอนแก่น
- 6.2 การเล่นหอย หมายถึง ผู้ที่ซื้อหอย ผู้ที่ขายหอยบนดิน และหอยใต้ดินในเขตเทศบาลนครขอนแก่น
- 6.3 การซื้อหอย หมายถึง การซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลที่ถูกต้องตามกฎหมาย และการซื้อหอยจากนายทุน หรือการพนันเสี่ยงโชคที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายในเขตเทศบาลนครขอนแก่น
- 6.4 หอยบนดิน หมายถึง การซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลที่ถูกต้องตามกฎหมายในเขตเทศบาลนครขอนแก่น
- 6.5 หอยใต้ดิน หมายถึง การซื้อหอยจากนายทุน ซึ่งเป็นการพนันไม่ถูกต้องตามกฎหมายในเขตเทศบาลนครขอนแก่น
- 6.6 แนวทางแก้ไขปัญหา หมายถึง ความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชน ลด ละ เลิก ซื้อหอยในเขตเทศบาลนครขอนแก่น